

Ruim een jaar reeds voert het personeel van de Antwerpse openbare bibliotheek actie. De laatste 9 maanden blijven de deuren 's zaterdags dicht door een massaal opgevolgde sta-king van het gemeenschappelijk vakbondsfront. Onlangs lanceerde het stadsbestuur een medi-atiek tegenoffensief. Waarover gaat het en – vooral – hoe moet het verder ?

Besparingen

Vorig jaar duwde minister van Grembergen (Spirit) de stad Antwerpen nogmaals een besparingsverplichting door de strot ([1](#)). Het toenmalige Antwerpse stadsbestuur besliste daarop nog maar eens te besparen op de personeelslijn. Er werden lineaire besparingen opgelegd aan alle bedrijfseenheden. Zo werden loopbaanonderbrekers niet meer vervangen door contractuelen. Bovendien werden de personeelskaders slechts aangevuld tot 95 % door het niet volledig vervangen van langdurige zieken en gepensioneerden ([2](#)). Ten slotte zou er ook nog eens 25 % moeten worden uitgespaard op overuren. De vakbonden voerden toen actie om duidelijk te maken dat er niet opnieuw “op de personeelslijn” bespaard kan worden (“een kei kun je niet blijven stropen”). Het stadsbestuur volhardde echter in de boosheid en verbrak op die manier de akkoorden van 1998 ([3](#)). Uiteindelijk werd er dan op het Hoog Overleg tussen stadsbestuur en vakbonden een consensus bereikt : indien er dan toch bespaard zou moeten worden op personeel, dan moet het op de overuren. Logisch : geen enkele vakbond is voorstander van over-uren. Hier werd uiteraard wel onder verstaan : dan laat je het personeel geen overuren doen en dus niet : dan neem je hun wettelijke toeslag af

Geen extra's

Eind november 2002 ontvangt het personeel van de openbare bibliotheek van haar directie een mailtje met de vraag om een zaterdagdienst van een met ontslag bedreigd personeelslid over te nemen. Haar contract zou vlug teneinde lopen en 'dus' had het geen zin haar nog overuren te laten bijmaken. De vakbonden riepen het personeel toen op om massaal te weigeren deze overuren over te nemen. Met als motivatie : we doen geen extra's om met ontslag bedreigde collega's werkloos te helpen maken.

Actiecomité

Die zaterdag bleef de jeugdafdeling van de bib in deelgemeente Deurne (waar het betrokken personeelslid werkt) dicht. Een actiecomité werd opgezet en pamfletten uitgedeeld. De bibliotheekbezoekers werd uitgelegd waar de Antwerpse schuldenlast politiek voor mis-buikt wordt, hoe zowel de bevolking als het personeel daar het slachtoffer van is én dat het nodig is de Antwerpse schuldenlast kwijt te schelden om de stad terug zuurstof te geven en de democratie te redden.

Ludiek

Daarna volgden nog ludieke acties. Zo was er de opening van de 'week van de openbare bibliotheek'. Het personeel was uitgenodigd op de receptie en 'mocht' daarna mee voet-bal gaan zien in business-class op 'den Antwerp'. Tijdens de receptie werden door het actie-comité rode kaarten uitgedeeld (pamfletten met uitleg over het verzet tegen de bezuinigingen). Er bleken meer actievoerders dan receptiegangers te zijn opgedaagd. Cultuurschepen Antonis vroeg de actievoerders binnen voor een babbeltje en om alles op te eten. Anders zou hij er mee blijven zitten. Zijn voorstel werd uiteraard geweigerd...

Verdeel en heers

Onder de indruk van de schaal van de actie besloot diensthoofd Jan Van Vaerenbergh te trachten de

Contributed by Peter Veltmans

donderdag, 11 december 2003 - Last Updated zaterdag, 26 mei 2007

jobs van de contractuele vervangers van loopbaanonderbrekers te redden. Hij verkreeg als enig diensthoofd dat de contractuelen konden blijven, maar in ruil zou het personeel slechts vanaf 20u. overuren uitbetaald krijgen. Je zou om 12u. 's middags moeten beginnen werken indien je avonddienst hebt. Een systeem van 'verschoven uren' of 'shiften', dus. Als je toch vroeger begon, dan kon je de overuren opsparen voor een compensatie in verlof. Een 'verdeel-en-heers'-voorstel, dus.

Het personeel wilde zich niet tegen elkaar laten opzetten en bleef op haar standpunt staan : geen ontslagen van contractuelen én verdere uitbetaling van de toeslag voor overuren. Hoewel het slechts gaat om een relatief gering bedrag is dit toch belangrijk : voor het omzetten van overuren in compensatieverlof wordt een 1 op 1 verhouding gebruikt; voor het bepalen van de toeslag rekent men van 25 % voor de eerste 2 overuren en 50 % voor het volgende uur, hetgeen uiteraard veel méér een rem zet op het gebruik van deze sociaal-onvriendelijke uren.

Deze regeling zou ingegaan zijn vanaf 1 januari 2003. Tot dan kon men kiezen voor compensatie in geld of in verlofuren. De vakbonden hebben toen klacht ingediend bij de gouverneur omdat het stadsbestuur zijn eigen reglementen overtrad. De toeslag moet volgens die reglementen in geld worden uitbetaald. De gouverneur heeft de klacht gegrond verklaard en de toeslag werd alsnog uitbetaald. In 2002 werd er op dat vlak dan ook niks bespaard.

VISA-schandaal

In maart vernemen de syndicale afgevaardigden op het basisoverlegcomité dat de nieuwe regeling op de agenda van het schepencollege werd geplaatst. Er werd bijgezegd dat het daar niet bij zou blijven, want dat het de bedoeling is om méér avond- en weekendwerk op te leggen. Na de verhuis naar het nieuwe Permeke-gebouw wordt er zelfs een avonddienst tot kwart voor tien voorzien. Garanties voor de tewerkstelling van de contractuelen bleven uit. Het personeel reageerde woedend. Terecht. Aan de hoofdzetel in de Lange Nieuwsstraat werden elke zaterdag pamfletten uitgedeeld en solidariteitspetities ingezameld. Dat liep zeer vlot, want rond dezelfde tijd kwam het VISA-schandaal aan het licht. De Antwerpse bevolking begreep direct dat het bibliotheekpersoneel hun vergoeding en hun collega's niet wilden opgeven voor een stadsbestuur dat wil besparen op personeel en dienstverlening, maar zich tegelijk zélf corrupt gedraagt. Op 2 april echter werd het principe van de 'verschoven uren' in het schepencollege goedgekeurd. Het personeel kwam maandag 31 maart toevallig te weten dat het punt op de agenda stond. Uit protest werd op 2 april het werk neergelegd. De staking was algemeen. De socialistische overheidsvakbond ACOD tekende verzet aan tegen de collegebeslissing, omdat het schepencollege (dat door het VISA-schandaal tot aftreden gedwongen werd) wettelijk geen ingrijpende beslissingen kon nemen.

Alles is niet te koop

De actie blijft ondertussen doorlopen. De reden voor de massale steun van het personeel aan deze actie is precies omdat zij hun sociaal leven willen verdedigen. Zij verzetten zich tegen een maatschappij waarin alles te koop is, waarin de mensen er zijn voor de economie en niet de economie voor de mensen. Bovendien is het zo dat er de facto (zonder overleg én zonder compensatie) een nieuw arbeidstijdstelsel wordt ingevoerd.

Bemiddeling ?

SP.A-burgemeester Patrick Janssens vroeg en kreeg daarop een bemiddelaar (via toenmalig minister van sociale zaken Frank Vandenbroecke). Erg ver kwam deze bemiddelaar echter niet. In tegenstelling tot de gebruikelijke praktijk der sociale bemiddelaars in de privé-sector werd hem zelfs niet toegestaan te streven naar een 'redelijk' compromis. De eerste bemiddelaar stapte al gauw zelf op -- hoewel bemiddelaar, het ging hier om de voormalig kabinetschef van Antonis die na die opdracht naar Portugal ging om vandaar uit de fado te promoten. De tweede bemiddelaar werd door het stadsbestuur even snel bedankt voor bewezen diensten. Waarschijnlijk dacht het stadsbestuur

Contributed by Peter Veltmans

donderdag, 11 december 2003 - Last Updated zaterdag, 26 mei 2007

dat die sociale bemiddelaar personeel en vakbonden wel eens snel zou duidelijk maken hoe verwend ze toch wel zijn en hoe groot het gelijk van het schepencollege toch wel is. Zo overtuigd van hun eigen grote gelijk waren ze, dat ze zelfs afwezig bleven op vergaderingen met de bemiddelaar (die daar duidelijk niet mee opgezet was). Daarop werd een propagandabrief aan het hele stadspersoneel gestuurd. Ook de media werden ingeschakeld ([4](#)).

Mediatieke volksverlakkerij

In die media wordt het personeel van de Antwerpse openbare bibliotheek voorgesteld als een “kleine groep geprivilegieerden”. Dit klinkt onheilspellender dan men op het eerste zicht zou denken. Reeds ten tijde van de laatste gemeenteraadsverkiezingen kondigde (toen nog SP.A-voorzitter) Patrick Janssens aan dat hij “komaf wilde maken met de privileges van het stadspersoneel”. Ook toen reeds was de bestaande arbeidstijdregeling hem een doorn in het oog...

In de media wordt ook steevast beweerd dat de actie slechts zou uitgaan van “een handvol militanten”, die “de rest van het personeel en de bevolking” zouden “gijzelen”. In werkelijkheid is de actie van het bibliotheekpersoneel een schoolvoorbeeld van democratisch syndicalisme. Geen enkele onderhandeling kan doorgaan, zonder dat het geheel van het personeel er uitgebreid verslag van krijgt én er zijn mening over kwijt kan. Geen enkel orde-woord werd ooit gelanceerd zonder dat het besproken en goedgekeurd werd door het voltal-lige personeel. Zelden ook werd een syndicale actie gevoerd in zo'n hecht gemeenschappelijk front en met zoveel steun van de basis.

Eisenprogramma

Ook wijzen diezelfde media er fijntjes op dat de lokale vakbondsleider -- de als flamboyant bekend staande Guy Lauwers van de socialistische overheidsvakbond ACOD -- er zich voor hoedt het conflict uit te breiden naar andere delen van het stadspersoneel. Dat is manifest onjuist. Ondanks de grote verschillen tussen de verschillende bedrijfseenheden van de stad Antwerpen, eisten de vakbonden precies dat de nieuwe arbeidstijdregeling bevroren wordt, tot er een onderhandeld akkoord is voor de reorganisatie van het geheel der stedelijke diensten. De ACOD wil de onderhandelingen daarover, die van start gaan begin januari, beginnen met een actiedag van gans het stadspersoneel. Er werd contact opgenomen met de andere vakbonden om het in gemeenschappelijk front te doen [5](#). Benieuwd wat de media daar dan over gaan zeggen...

Het is zo dat het fenomeen van de arbeidstijd-flexibiliteit zich pas relatief recent op grote schaal begint voor te doen in de (lokale) openbare diensten. De vakbonden zijn vooralsnog onvoldoende gewapend om dit ‘nieuwe’ fenomeen inhoudelijk afdoend tegemoet te treden. Vandaar dat ACOD-secretaris Guy Lauwers op vraag van zijn militanten voorstelt om in zijn vakbond een debat te openen omtrent “een eisenpakket” rond “het vergoeden van avonddiensten”. Er wordt daarbij onder meer gedacht aan : “(1) aanpassing van het KB betreffende ge-vaarlijk, ongezond en hinderlijk werk. Gezien het gezins- en sociaal onvriendelijk karakter van deze uren zouden deze als hinderlijk kunnen beschouwd worden. Onlangs verschenen er wetenschappelijke studies waaruit bleek dat de stress sterk verhoogd door deze onregelmatige diensten. (2) aanpassing van het KB betreffende vergoeding van nachtdiensten. Het aan-vangsuur 22 uur zou sterk kunnen verschoven worden naar 18 uur. Het KB zou dan slaan op avond- en nachtdiensten en (3) een nieuwe regelgeving voor avonddiensten.” Deze eisen beantwoorden aan het feit dat 28 % van het betrokken bib-personeel in loopbaanonderbreking is, bijgevolg geen toeslag op overuren krijgt en... toch meestaakt. Bovendien drukken zij de er-kenning uit van de maatschappelijke realiteit van de flexibele arbeidstijd.

Leren van de privé-sector

In de privé-sector kent men reeds langer de patronale zucht naar flexibilisering van de arbeidstijd.

De privé-centrales van ABVV en ACV hebben dit patronaal offensief in de jaren '80 beantwoord door een omvattende CAO af te sluiten, de CAO 42. Hierin wordt de invoe-ring van flexibele arbeidstijdregelingen afhankelijk gemaakt van een aantal voorwaarden. Zo moet de patroon zijn

Contributed by Peter Veltmans

donderdag, 11 december 2003 - Last Updated zaterdag, 26 mei 2007

voornemen tot wijziging van de bestaande arbeidstijdregeling vooraf-gaandelijk mededelen én motiveren. Bovendien kan een flexibeler arbeidstijdsysteem enkel worden ingevoerd door middel van een (met de vakbonden onderhandelde) CAO. Het spreekt vanzelf dat de vakbonden zo'n CAO slechts afsluiten indien er daarin voorzien wordt in vol-doende compensaties. Tenslotte kan een flexibeler arbeidstijdregeling enkel indien er een po-sitief effect is op de tewerkstelling! [\(6\)](#)

De SAP is van mening dat de vakbeweging zich voor het opstellen van een eisenpro-gramma tegenover de toenemende arbeidstijdflexibiliteit in de (lokale) openbare diensten best laat inspireren door deze CAO uit de privé-sector. In het geval van de Antwerpse openbare bibliotheek werd overigens op geen enkele wijze voldaan aan de voorwaarden die in de CAO nr. 42 staan opgesomd.

Op zoek naar de overwinning

Om te winnen heeft het personeel van de Antwerpse openbare bibliotheek in de eerste plaats nood aan solidariteit. Hun – ogenschijnlijk ! – isolement dient doorbroken te worden. Dat geldt des te meer, nu er een mediatiek tegenoffensief werd ingezet. De SAP meent dat de syndicale delegatie van de Antwerpse openbare bibliotheek best zélf een solidariteitsoproep kan lanceren, die er in de eerste plaats op gericht is de steun te verwerven van duizenden vakbondsmilitanten in het hele land. Niet alleen zou dit alle al dan niet vermeende vermoe-dens over politieke manipulatie compleet de kop indrukken; het zou bovendien een veel gro-tere impact hebben op het geheel van de syndicale beweging en – van daaruit – op de media én op het stadsbestuur. De volgehouden actie van het Antwerpse bibliotheekpersoneel is exemplarisch, naar de inhoud zowel als naar de vorm. Wij mogen hen niet alleen laten strijden. Zeker niet in een stad waar de sociale afbraak al 20 jaar vreet aan de sociale en democratische cohesie.

[1](#) Zie daarover onder andere de brochure ‘t Is Ons Schuld Nie – de Antwerpse Stadsschuld : Oorzaken, Gevolgen en Remedies’, uitgegeven door Attac-Antwerpen. [2](#) Personeelsschepen Marc Van Peel (CD&V) liet zich in een interview bovendien ontvallen dat ook de ongunstig geëvalueerde personeelsleden niet meer vervangen hoefden te worden, omdat ze hun taak toch niet naar behoren vervulden... [3](#) Eén en ander kadert in de reeds jaren aan gang zijnde permanente ‘sanering’ van de Antwerpse stadsfinanciën, waarbij de kosten die voortvloeien uit de stedelijke dienstverlening systematisch ondergeschikt gemaakt worden aan de lasten die betaald moeten worden aan de renteniers van de stadsschuld. Of : hoe de intresten heiliger zijn dan de belangen van personeel en bevolking. [4](#) Cf. De Morgen van 12 december 2003, waar cultuur-redacteur (!) Karl Van den Broek meer dan een halve pagina besteedde aan het bezwadden van de vakbonden en de actie van het personeel. [5](#) De houding van de andere twee vakbonden is helaas minder eenduidig. Maar door de eensgezindheid van het personeel werd de vakbondsleiding onder druk gezet en verdedigt zij de standpunten die op de gezamenlijke personeelsvergaderingen werden ingenomen. Tegen hun eigen politiek-syndicale traditie in. Zo erkent de leiding van de christelijke CCOD (bij monde van secretaris Skender Baleci) weliswaar de acties van het bibliotheekpersoneel, maar tegelijk laat ze niet na telkens weer te benadrukken dat "er geen mogelijkheid is te ontsnappen" aan de nieuwe arbeidstijdregeling. Enkel dreigend ledenverlies weerhoudt hen ervan hun steun aan de actie op te zeggen. Bij de liberale VSOA is de leiding eigenlijk voorstander van 'verschoven uren'. Hun basis zette hen echter met succes onder druk, zodat ook zij verplicht werden de actie te erkennen. Het is één van de elementen die aantonen dat de combatieve houding van het personeel het mogelijk maken alle obstakels te overkomen.

6 “Die positieve weerslag kan met name het gevolg zijn van een toename van het aantal tewerkgestelde werkne-mers, van de verminde-ring van het aantal dagen gedeeltelijke werkloosheid of van de verminde-ring van het aan-tal in uitzicht gestelde ontslagen in het kader van de procedure die voor collectief ontslag is vastgesteld.”. Uit ‘CAO nr. 42’ van de Nationale Arbeidsraad van 2 juni 1987